

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2092

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 7 de Febrer de 1919

AFORÍSTICA POPULAR (*Refrans generalitzats*)

Brams d'asa no pugen al cel.

CAJA NACIONAL DE SEGUROS SOCIALES

Societat Anònima

PORTAL DE L'ANGEL, 5, 1.º - BARCELONA

Pensions diàries:

Per pèrdua de treball.

Estalvi de quotes.

Autoritzat per la Comissaria General de Segurs

Repartiment de beneficis.

El mejor disolvente de los uratos
Acopia de las vías urinarias
Oálitos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
L'AMBIOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DÈU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

B A Z A R D E L A U N I Ó N

==== Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA ====

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior Teléfon 4115 A

CALÇATS FINS I ECONÒMICS DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

Els nostres germans, els andaluços

DESPRES de llegir el manifest del Centre Andaluç, vaig tenir la comprovació documental d'una antiga teoria meua, la de que els que senten menys antipatia pels catalans són els andaluços. Ocupem punts cardinals oposats. Els andaluços són el Sur clàssic, i nosaltres el Nord; ells són enginyosos i bellugadiços, i nosaltres esquerps; ells passen, injustament, per indolents, i per treballadors nosaltres; és l'andaluç pròdig i el català estalviador; i, no obstant, si un català pretengués convèncer a un auditori peninsular, el primer que li donaria la raó seria un andaluç. Com ara. «Nosaltres estimem per igual—ens diu el Centre Andaluç—a Espanya i a Catalunya, i sentim idèntic dolor davant els agravis a Espanya que les injúries a Catalunya. Perquè siguent molt espanyols, no oblidem que aquí vivim i que an aquí naixen els nostres fills...»

Llegint aquesta proclama m'he entendrit. Què volen? Jo sóc un sentiment incorregible. Immediatament m'he enrecordat del temps passat, l'any 1906, l'any de la Solidaritat, en una petita capital andaluça. Vivia en una fonda, on menjàvem, amb pintoresca promiscuitat, gent de l'audiència, catedràtics del Institut, qualques celibataris de la vila i els viatjants catalans. Aquests cridaven, reclamaven, trencant la correcció de la taula, i parlaven, oh grollerial, en català. Recordo que un dia, un d'ells tregué L'ESQUELLA que portava la manifestació del 20 de maig a la plana central, i passant-me-la an a mi i jo a la meua família, donà la volta a la taula, encenent l'exaltada conversa sobre la Solidaritat. Res més orgullosament infantil que aquells viatjants mostrant la fotografia de les multituds cíviques de Catalunya! Però un magistrat parlà desseguida contra els catalans, el secundà un professor, responent els viatjants i els andaluços assentiren a tot lo que deien els viatjants. Els catalans treballaven, lluitaven i removien. Per què no feien igual tots els pobles d'Espanya? Un senyor va dir aquesta sentència:

—No hi ha res tan semblant a un català com un granadí.

En Salmerón fou aleshores el nostre capdill i En Salmerón era andaluç. Ara el Centre Andaluç recull la tradició salmeroniana. Però tot això resulta massa transcendental. La unió catalana-andaluça la veig en anècdotes i en espectacles corrents. Quin estudiant no recorda condeixebles andaluços que s'esforçaven en parlar català? Qui no coneix a l'andaluç catalanitzat, que's troba a les Rambles tan plàcidament com al carrer de les Sierpes, a Sevilla, o al de Larios, a Màlaga. Nosaltres en coneixem un que s'ha fet una deliciosa adaptació andaluça de la nostra llengua. Del gos ne diu «gó», dels budells «ló budeles», de la cansalada «la cansalá». Ell ha fet la unitat filològica d'Espanya, com els viatjants han creat la unitat mercantil. A Sabadell, i sobre tot a Terrassa, molts corredors són andaluços, que a la seva terra ja els hi deuen dir «los catalanes», i al inrevès, els nostres que fan les places d'Andalucia devegades, i en sabem d'un—ben intel·ligent i popular—que, de tant anar-hi, el nomenen «el sevillano».

I per què, sinó per aquesta subterrànea compenetració, els nostres ideals se propaguen per Andalucia, i per Catalunya viuen, amplificant-se les costums bèl·liques? An aquí les grans places de toros; an aquí la tradició del ball i del cant flamenc; an aquí les tavernes castices amb «boquerones», mançanilla i quadre de cantadors i balladores. Un music escriu la més fonda i delicada musica andaluça i és un català, l'Albéniz. La Xirgu va a Sevilla i se posa a ballar «agarrao» amb mantó de Manila. El «Bombita» vé a Catalunya i se fa comerciant. Un català i un mallorquí—citem el parent més pròxim—tal vegada no podrien conviure. Un català i un andaluç, sempre.

D'un torero m'han dit que sent un gran amor per Catalunya. No el nomenarem perquè no perdi contractes. La inicial del seu motiu és una C... Com si fós el precursor del Centre Andaluç, abans de les actuals turbulències, ja deia: *A mi me guta muchísimo Barcelona; mi hijo nació aquí; er público m'aplaude. Pué «vica Cataluña!»*. El Centre Andaluç crida lo mateix: «Vica Catalunya!». I jo que no vaig mai a la plaça, que trobo en el flamenc el meu antípod, penso en si no serà un acte de catalanisme anar-hi. Per alguna cosa En Guimerà anava als toros, presentint, sens dubte, an aquests toreros que criden: «Vica Catalunya!».

PARADOX

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

UN FIGURENC MADRILENYITZAT

—¡Tié razón, hombre!... ¿No es usted catalán?
—¡Bra!

MUNICIPALESCA

... i anem xiulant

La discussió promoguda al voltant del preu de la carn, ha tingut quelcom de bò, per més que els resultats de les controvèrsies no hagin arribat, per ara, al públic,

Lo lloable, en l'enrenou de referència, ha sigut la celebració d'unes sessions de primera convocatòria, pràctica injustament oblidada pels regidors, partidaris de reunir-se en circumstàncies que els permetin allargar indefinidament els debats, que esclaten a lo millor per res. Perquè els conceptes fan al Consistori com les cireres...

Les sessions de primera convocatòria ofereixen l'aventatge apreciable de poguer ésser sospeses a l'hora justa en que convé posar terme a la cançoneria d'aquest o l'altre regidor, empenyat en passar alegrement l'estona. Els discursos, les obstruccions, tenen en les sessions de primera convocatòria el terme natural que assenyala el Reglament. Impliquen, per lo mateix, una economia de llum, de material d'oficines i de beguda, digna d'ésser presa en compte en un règim administratiu.

Es potser per tot això que no les volen alguns regidors, als quals sembla no bastar el temps normal reglamentari, afanyosos de lluir les seves condicions oratòries, de imposar als companys, al personal d'oficines, als periodistes, el martiri i la molèstia que representen hores i hores de permanència en el saló, per a, al cap-d'avall, sortir del mateix com el negre del sermó.

Lo trist és que la cosa sembla no tenir remei...

JUST

Estranya història

Això va passar als defòres de una gran ciutat; en un arrabal de París, de Reus o de Londres, com si diguéssim.

Allí, en un modest i alegre xalet, hi vivia una honrada (però pobre) família que's deia Smothers. Aquesta família és composava del marit, Joan, de la mare i de una nena de cinc anys, la filla i els pares, lo qual resulten sis persones mal comptat i tres persones comptat amb seny i amb regles gramaticals i aritmètiques.

Un vespre, després de sopar, la nena va tenir com un mal de ventre; colerines acompanyades de forts dolors de tripes. En Joan Smothers va posar-se l'abric i se'n anà de casa amb l'intent de arribar-se a la millor farmàcia del centre de la ciutat, i demanar un bon remei pel mal de ventre.

En Joan Smothers va sortir de casa per allà a dos quarts de deu,... i ja no el van veure més.

La nena va curar-se del dolor de tripes, i amb el temps esdevingué una donassa.

En quant a la mare, inútil dir que va estar molts anys plorant la desaparició del volgut espòs. Després de tres mesos i mig de dol rigurós va tornar-se a casar; i va canviar de domicili en companyia del nou marit.

Al cap de molt temps, la noia va cassar-se també; i quan hagueren passat els mesos i anys de reglament, doncs, la noia va tenir també, com sa mare, una nena... de cinc anys.

Aquest nou matrimoni, amb la criatura, per conveniències econòmiques de la vida, se'n va anar a viure a la primitiva casa, o sigui en el domicili que habitaven els seus pares quan el senyor Joan va desaparèixer inopinadament per a no tornar mai més.

Per una extraordinària coincidència ben remarcable, a la nena petita de la filla li varen agafar també uns terribles dolors de ventre acompanyats de colerines, precisament el mateix vespre que's complia l'aniversari de la desaparició d'En Joan Smothers, que hauria sigut el seu avi si hagués viscut com era natural que visqués.

Sentir la nena el mal de ventre i alçar-se de taula el seu pare dient: «Me'n vaig a ciutat a cercar una medicina» va ésser tot hu.

—No hi vagis—respongué la mare.—El meu pare hi va anar un dia per mi i no el vegérem mai més.

De moment, la criatura, s'empitjorà.

El pare, alarmat, volgué insistir per a marxar. Però en aquell moment se sentí un llaví que obria la porta del pis i entrà un vell tot corvat i amb una llarga barba blanca.

—Es l'avi!—cridà joiosament la nena obrint els ulls.

El vell de les barbes tragué un pot de sa butxaca i l'allargà a la mare desolada.

—Dona-n'hi una cullerada cada mitja hora—digué.

I En Joan Smothers, que no era altre que aquest el vell, afegí al cap d'una estona:

—He vingut una mica tard!... Aquest carai de tranvia no acabava mai de passar.

O. HENRY

Nostàlgia

Encaixonat a un pis camí del cel,
com un moixó a la gàvia escarransida,

ara que l'aigua es torna neu o gel,

i la aresta mes bella és erigida,

voldria retornar al meu racer

d'unes pedres amb ulls o bé amb clivelles,

prenent-hi el Sol l'insecte i el violer

aventurant-hi pinyes de poncelles.

Sentir-me acompanyat del cep i el pi,

contemplar el canyar que, rós, delata

l'aigua-moll delator del rajolí

que deix cantar, i s'engoleix, i el mata.

Veure'l remat de motxos arranant

l'herbeta de regust que s'atrevia,

i un moment de descuit aprofitant

baixar fins als conreus sa alevosia.

veure en els punts més lliures de tot vent

les matetes de pèsols aixecar-se,

acotxant sots ses ales, l'increment

de poncelles, salvant-les de glaçar-se.

Pendre'l Sol matinal talment segur

d'una soletat dolça i enyorada,

escriure ratlles curtes al conjur

irresistible, màgic de l'aimada,

mentres arriba l'hora de dinar

damunt d'aquella taula de masia,

al cap de poca estona de tocar

les dotze batallades del migdia

J. COSTA POMÉS

—Me hace usted el obsequio del lacito?
—Ja me'l pot pendre, ja, si vol.

—Caracoles!... ¡vaya una cintita!

A CAU D'ORELLA

Un anunci

Decididament, l'Ernest Vilches està camí de la popularitat. Nosaltres sabíem d'ell per algunes representacions i per les crítiques encomiàstiques, però ara sentim per ell una fonda simpatia.

A la porta dels cines, anunciant una nova pel·lícula, rutilen uns lletrers lluminosos que diuen: «El Golfo. Ernesto Vilches». Res més. Sortosament darrera del «Vilches» no hi ha cap punt suspensiu, sinó hauríem cregut començava una història: «El golfo, Ernesto Vilches...»

L'Octavi Mirbeau no tenia raó, tractant als actors de vanitosos desmesurats. En Vilches se deixa tractar de «golfo» en públic i amb publicitat lluminosa.

Don Joan, violinista

Els telegrams ho han escampat per tota Espanya. En Costa, el violinista, i un altre artista se varen fugar de Granada amb dues senyorettes cubanes. Preguntem-nos: ¿Don Joan era un home hermós, o complia aquell refrà de la galanteria optimista, que atribueix a l'home i a l'ós una més gran hermosura com més lletjos són? Perquè En Costa no és precisament un Adonis. Té una efígie de Crist rasurat i gravat, de bohemí amb perruca llogada, i, no obstant, rapta a les ingènues damiselles de Granada, com si fos un rei moro.

Ja fa temps, quan l'«Orfeó Català» anà a París, una orfeonista, futura germanòfila, ens decantà la bellesa de les franceses:

—En tot el concert no hi havia una dona guapa. Una en vaig veure i era espanyola. Per cert que anava amb En Costa, el violinista.

Els Quintero han escrit «Don Joan bona persona». Qui escriurà el «Don Joan lleig»? Qui sabrà trobar l'explicació de l'encís d'aquests Raspoutins de la política o del violí, seductors de dones, malgrat la mala pell i la perruca basta?

En Costa és a la presó, però an En Costa no li ha sortit malament més que una cosa. Fou allà, a l'Orient,

al Cairo, a Bayreuth o Stambul. Els cartells del seu concert els anava fixant un moro per les cantonades; però com el mahometà no sabia de lletra cristiana, els enganxava al revès. En Costa el va seguir, sospitant la catàstrofe, i, efectivament, tots els cartells estaven girats.

Es la única cosa que li ha sortit al revès an En Costa, el Don Lluís Mejía del violí, perquè el Don Joan del violí autèntic, consagrat i indestronable, és l'altre, En Joan Manén.

El carreró subversiu

En Viura, al cantar dels vells carrers, oblidar la nota sentimental política. L'aixamplis serà catalanista o centralista, demagog o conservador, però de res en té l'ànima. Els nostres vells carrers sí. En ells es flaira catalanisme, com en els del districte tercer, o demagògia com en els del quint.

Un en coneixem de estret i lletj, carreró més que no pas carrer, que el tenim pel més subversiu de tots. Es el carrer d'En Bot. Abans, ple de dones lliures i mòdiques, era una barricada de matalassos aixecada contra la moral. Ara, expurgat de pecats i pecadores, persisteix en la seva revolta. Dematí i tarda es sent en ell *Els Segadors* i *La Marsellesa* que canten els veïns, que xiulen els nois, que toquen els pianos de maneta. I això un dia, i altre, i altre; i una hora i una altra hora.

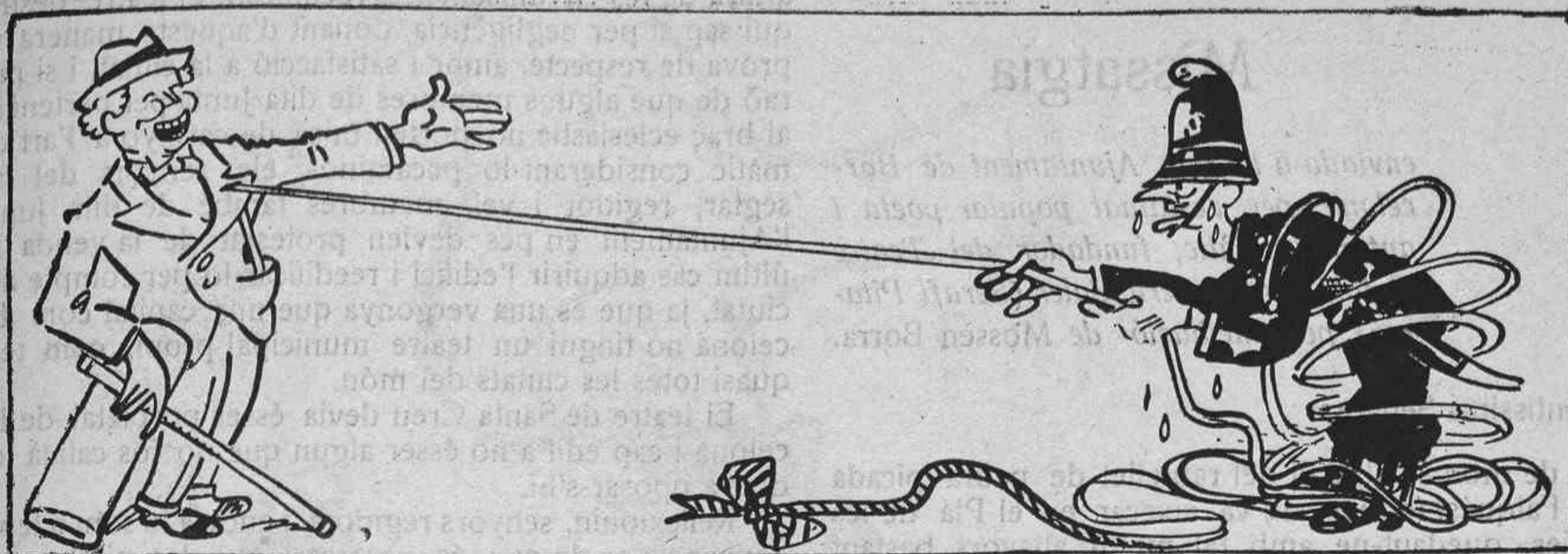
Com hi cauen part dels balcons de l'Ateneu, els sabís de la biblioteca, aixequen el cap a cada moment, pensant-se s'inicien manifestacions. Però el cant passa, ve el silenci, i als cinc minuts repren el cant.

—Es el carrer més subversiu de Barcelona—observa un ateneïsta.

I un altre, tanca l'observació.

—Al carrer d'En Bot sempre s'hi han sentit les palpitations del temps.

—Ja cal que estiri depressa, perquè n'hi ha tota una pesa.

UNA NOVA MODA

Roselles, espigues i ginesta

UAN compliment lo disposat en el bàndol del governador, els joves i les damiselles de la nostra terra es tragueren els llacets catalans que els hi ornaven els pits o la solapa de l'americana, quedaren tots músics i concirosos. I no precisament per no poguer mostrar als ulls de tothom llurs entusiasmes patriòtics

—que sempre tenen ben desperts en el fons del cor, que és on deuen covar-se,—sinó per una mena de manca, com una llei de decepció en llurs gustos i aficions estètiques. Feia tan bonic lluir l'or i grana de la nostra bandera en un llacet placat coquetament en el pit d'una donzella o en la vestimenta d'un jove ciutadà! Acostumats tants jorns a l'ornament dels vestits, trobaven a faltar aquell quelcom que els hi alegrava an ells mateixos els ulls i que era com una onada de colorida visió en els passeigs de la ciutat.

Emperò a la cosa s'hi ha trobat, aviat, remei. Uns quants joves i algunes senyorettes han tingut un bell acudit, que deuria convertir-se en una moda per tots seguida. Es tracta de portar les dones, en el còs o en lloc ben visible, unes roselles i unes espigues de blat, i els homes, en el trauc del gec o de l'abric, una branqueta de ginesta; imitacions de productes de la Natura totes elles, que embelleixen molt i que donen una dolça impressió de poètica al·legoria.

Nosaltres voldríem que la simpàtica idea s'anés expandint; que en els nostres carrers, a totes hores, en les botigues, obradors i despatxos, durant el treball, i en les vies més concorregudes en l'hora del passeig ciutadà, el color vermell de les enceses roselles, l'or de la ginesta—aquella flor tan catalana que cantava En Maragall—i la rossor de les espigues, es mostressin com una visió de

cosa camperola,

Es una pensada exquisida que voldríem tingués bon èxit; és un caprici que deuria seguir-se per tothom, com una moda encertada. I estem segurs que ningú tindria res que dir-hi. El mateix senyor governador, que és un cavaller de gust, se sentiria animat per la joiosa visió de la ginesta destacant del vestuari dels homes i sentiria desvetllar-se-li encara més la seva reconeguda galanteria, envers les gentils damiselles que ostentessin sobre el pit,

AQUEST NÚMERO HA PASAT PER LA CENSURA

JORDI CATALÀ

Nota sentimental

Al peu de la làpida de la casa on va nèixer el poeta Antón Isern Arnau.

Acabo de mirar la casa trista
on va nèixer el poeta camperol;
l'humil predestinat a ésser artista
deixà aquest món retut, ple el cor de dol.
Pensant en l'epopeia dolorosa,
he sentit escanyant-me, un nus crudel;
al poeta va ofegar-lo tanta prosa,
tingué un esgarrip tràgic de rebel,
El poeta negà a nostres lletres gaies
el filó d'or del seu plectre harmoniós.
Tretze anys després, encara els cors esglaies
amb els detalls d'un drama esgarriós!...

J. C. P.

Missatgia

enviada a l'Excm. Ajuntament de Barcelona, per l'estatuat popular poeta i autor dramàtic, fundador del Teatre Català, En Frederic Soler (Serafi Pitarra), per «mediació» de Mossèn Borra.

Excel·lentíssims Senyors:

Des de mon sitial, dalt del ramellet de pedra picada que En Falqués, (q. e. p. d.) va aixecar en el Plá de les Comèdies, quedant-ne amb tal motiu allavors bastant descansat, no tant com ara; me dirigeixo a vosaltres molt il·lustres e il·lustrats membres del Cabilde municipal de la gran ciutat de Barcelona i vos dic:

A l'ocupar el cimbori del turó artístic (?) de referència, assentant-m'hi per a més comoditat, en Querol me feu posar, i jo vaig fer-ho de molt bona gana, de cara al centenari «Teatre de Santa Creu», conegut més modernament amb el nom de Teatre Principal.

En aquest lloc de grata recordança, per a quin escenari havien desfilat vàries generacions d'artistes de totes menes, lo millor del món, i en que, com breçol de la Dramàtica Catalana, els actors de casa nostra havien representat centenars de vegades les meves obres i les dels meus companys creadors tots del Teatre Català, des del *Tal faràs tal trovaràs* de l'insigne escriptor Eduard Vidal i Valenciano fins a *La Reina jove* de l'emitent poeta En Angel Guimerà, s'hi acaba d'executar una profanació que clama venjança.

Es tan pobre senyors regidors la Ciutat Comtal, que no hagi tingut unes miserables pessetes per a conservar un lloc on havien anat a esbargir-se i instruir-se, no tan sols els nostres pares, sinó els avis dels nostres pares, i que era conegut ademés i respectat per tota Espanya?...

Pot mirar-se amb bons ulls cap barceloní ni cap català, que la casa pairal el venerable edifici centenari on la flor i nata dels comedians de per a tot arreu hi representaren comèdies, sarçueles i òperes, i altres espectacles decents, hagi tingut de baixar a convertir-se en un trinquet, on a més de la pilota s'hi juguen altres objectes que no són pilotes, però que boten?...

No és una vergonya per Barcelona, senyors regidors, que fins el nom de *Teatro Principal* escrit en llengua espanyola hagi tingut d'ésser substituït per un nom estranger?

Es tan pobre la llengua espanyola, la que parlen més mil·lions d'habitants de la terra que cap altre, que no tingui vocables suficients i s'hagi de recórrer a una llengua forastera fent-nos feudes de l'estranger?

Posteriorment no deveu pas ignorar, oh il·lustres senyors Concellers! que acaben d'ésser arrancats, esmicolats i profanats a cops de picot els bustes de les glòries espanyoles *Lope de Vega*, *Calderon*, *Garcia* i *Requena* i destrocada la façana del vell teatre, que com obra artística del segle XVIII valia la pena d'ésser conservada, sisquera com un record a l'actic santuari de les nostres parles nacional i regional.

Si per a mirés meçquines i potser mal enteses, la Junta de l'Hospital de la Santa Creu, no va saber posar-se a la

altura de les circumstàncies, reedificant el teatre destruït, qui sap si per negligència, donant d'aquesta manera una prova de respecte, amor i satisfacció a la ciutat, i si per a raó de que alguns membres de dita Junta per pertènixer al braç eclesiàstic no porten mica de carinyo a l'art dramàtic considerant-lo pecaminós, els senyors del braç seglar, regidor i veí, membres també de dita Junta i l'Ajuntament en pès devien protestar de la venda i en últim cas adquirir l'edifici i reedificar-lo per compte de la ciutat, ja que és una vergonya que una capital com Barcelona no tingui un teatre municipal propi, com tenen quasi totes les ciutats del món.

El teatre de Santa Creu devia ésser propietat de Barcelona i cap edil a no ésser algun que no fos català tenia dret a oposar-s'hi.

Reflexionin, senyors regidors, i encara hi som a temps; convencin-se de que és necessari que les pilotes votin a un altre local i tornar-nos el nostre teatre, el teatre clàssic de Barcelona per a ensenyar-lo als nostres néts tal com ens el varen ensenyar a nosaltres els nostres avis, com un monument artístic arqueològic, com la catedral barcelonina de la comèdia.

Això, senyors de l'Ajuntament, per a un cantó i per a el altre, sinó ho fan així, a causa d'ésser durs d'orelles o fluixos de caràcter, serveixen-se atendre'm en la següent petició:

Els demano amb insistència que'm canviïn de lloc, traslladant-me a mi i el turó de pedra on estic enlairat, a una altre plaça, encara que sigui la dels peixos, i en el desgraciat cas de que no pugui ésser, per a manca de cosignació, al menys gireu-me d'espallles a l'ex teatre i de cara al Falcó, on encara guissen, i em recordaré de aquelles sabroses mongetes amb llomillo que tan bé guisaven els avant-passats dels actuals duenyos de la fonda, i més amunt veuré l'antiga xacolateria de la Estrella, avui «Bar Cosmos» en quina casa encara segueixen servint el clàssic xacolata amb la soculenta ensiamada, i també donaré una llambregada al vell carrer dels Escudellers, per a mi ple de records, en quina via va néixer la meva paròdia: «L'Esquella de la Torratxa». Tot menys presidir la profanació del Teatre de Santa Creu.

Els prego de passada, Excel·lentíssims Administradors dels interessos comunals de Barcelona, que donguin una mirada compassiva al modest monument que'm va dedicar el poble català, fent-me el gran honor d'ésser un dels que es mullen quan plou, per a no ésser-nos permés l'ús del paraigües, colgant-me al cim del pedestal Falquerià, substituïnt la «Font del Vell» amb la meva efígie, per a més adorno de la plaça, però mai podien preveure els amics de la Comissió que estés condemnat a presidir una sessió intensiva, contínua de *chauffeurs*, convertint els voltants del monument en un espècie de *garage* municipal, fumegant-me a tot hora i cada dia amb incens (?) de benzina o altres olors pestilentes. Per caritat, busquin una parada per els autos a la rambla de Santa Madrona o altre lloc, i deixin la plaça desembrassada i els ho agrairem l'ornato, jo, i Barcelona.

Per últim, també els demano, senyors Concellers, que no tirin aquesta meva missatgia al cistell de la roba bruta i en pago d'això demanaré a Déu que els il·lumini, que bona falta els fa.

«Serafi Pitarra»

p. o.

MOSSÈN BORRA

—Beu, noi. que ja tenim tranquil·litat

PAPERAM!

NUVIS A MONSERRAT.—Ha sortit imprès el famós sainet d'En Burgas, que encara s'està representant al «Romea», i amb èxit cada vegada més creixent. Van donades seixanta i pico de representacions. Ara ha sortit el llibre d'aquesta aixerida producció i no dubtem que seran molts els que'l voldran llegir—els uns, els que no la coneguin, per a fer-s'hi un tip de riure; els altres, els que l'hagin vista, per a recordar el tip de riure que s'hi han fet en el teatre.

LA FIRA DE MOLINS DE REI.—Obra poemàtica d'En Jaume Casas i Pallerol. Ve insertada en la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

POESIES PATRIÒTIQUES CATALANES.—Recull de versos d'exaltament patriòtic catalanesc, escrits per prestigioses firmes de la nostra literatura. Els més eminents poetes de la terra formen en aquesta col·lecció que ara, degut a les circumstàncies, resulta de frapant actualitat. El volum forma part de la Biblioteca Bonavia.

GLÒRIA ALS PELUTS (Marxa).—Brillant peça musical dedicada a l'Associació de Mutilats i Reformats de la Guerra de la Colònia Francesa de Barcelona. Se n'han fet edicions per a piano, quintet, orquestra i gramofon. Les solfes, originals de l'acreditat mestre J. Gironella són molt inspirades; la lletra, és obra del nostre amic Joaquim Aymamí. Havem tingut ocasió de sentir cantar aqueixa *Marxa*, que és un veritable himne als valents peluts de França; l'havem sentida cantar al celebrat bariton senyor Navarro i podem assegurar que la lletra és sòbria i valenta i que la partitura produeix una magnífica impressió.

ELS PASTORETS O L'ADVENIMENT DE L'INFANT JESUS.—Acaba d'editar-se en les pàgines de «La Escena Catalana» aqueixa obra teatral de circumstàncies, original d'En J. M.ª Folch i Torres, que tan bon èxit assolí no fa gaire en el «Romea».

LA MUJER ALTA.—LA BUENAVENTURA.—LA BELLEZA IDEAL.—Novel·les curtes de Pere A. de Alarcón. Essent literatura de sobres consagrada, no cal contar-ne les excelències. Les publica en son darrer número «Los Contemporáneos».

SEPT CIÈNCIES

COSES QUE FAN CATALANISTA

Hi han ciutadans que es creuen que, prohibida governativament l'ostentació dels llacets a la solapa, ja no hi ha altra manera de manifestar públicament les idees a favor de Catalunya i de la causa autonomista.

Nosaltres, fermes catalanistes i dels més reconsagrats, podem assegurar que aqueixos tals s'equivoquen de mig a mig. Nosaltres havem fet un detingut estudi de la vida

El català, tal com se l'imaginen els que no'l coneixen.

barcelonina en tots els seus detalls i ens hem convençut de que hi han una infinitat de coses i de maneres de obrar que poden donar el segell catalanesc a la persona, sense necessitat de tenir-se de posar cintes al trau, ni llaçades al pit, ni escarapeles al berret, ni cinturons amb les quatre barres.

Heu-vos aquí unes quantes coses que «fan catalanista» i amb les quals podeu fer enrabiatar a tots els Rodríguez, López i Jiménez que vos surtin al pas:

Preguntar tot sovint als agents de l'autoritat forasters: «Vol fer el favor de dir-me on és el carrer de les Corts Catalanes?»

Anar a la «Fonda de Madrid» i demanar escudella de pagès, romesco i cols amb butifarra.

Beure sempre amb porró.

Estar-se parat a la Rambla davant del carrer de Ferràn, i quan un amic castellà se us acosta i us diu: «Qué hace usted aquí?... Tenir el gust de contestar-li: «Estic esperant una «Catalana».

Anar llegint pel carrer L'ESQUELLA, La Lucha o La Veu de Catalunya, de manera que les capseleres dels esmentats periòdics se vegin d'un tros lluny.

Contestar: viscal cada cop que, anant en tramvia, sentiu que'l cobrador crida «Plaza de Catalunya!»

Anar al «Romea» o allà on sigui que facin teatre català, quan menys un dia a la setmana.

Protegir l'art, la ciència i la literatura catalanes, anant a sentir concerts, assistint a conferències, adquirint novel·les, llibres de versos i revistes i diaris que es publiquin.

El català, tal com és en realitat.

Parlar en castellà soament quan veritable coriesia ho exigeixi.

Escriure en català... fins les cartes familiars.
I aprendre de ballar sardanes.

En resum: si penseu tothora en Catalunya, insensiblement vindrà que sense volguer haureu fet ostentació palesa de catalanisme, sense necessitat de llacets ni barretines.

XARRAU

LICEO

Bons records de la setmana: aquella *Madama Butterfly* que els àngels hi cantaven. La Storchio hi estigué molt encantada i els seus companys també: Val a dir que aquella partitura plena de japoneries més o menys ben imitades és de lo milloret d'En Puccini. També se'n apuntaren una de bona amb la represa de *I Pagliacci*. Ah!... La Bellincioni, una artista notabilíssima molt maca i amb una veu que Déu n'hi doret. En Viglione Borghese fent-se aplaudir com un mestre. La funció de despedida de la Storchio... el deliril...

De la *Louise*, en francès, que fou represa el dimarts, amb la cèlebre Vyx de capdevantera, ja'n parlarem en el número pròxim, doncs en aquest no hi som a temps.

ROMEA

Després de constatar que aquesta setmana no hi ha hagut res de notable, fora de l'estrena especial d'una joguina per a nens i representada per infants, *La carta dels Rels*, d'En Folch i Torres, una cosa sentideta i bufona que compleix perfectament el seu objecte, direm que avui, divendres, s'estrena una obra en tres actes, *Gelosa*, comèdia-vodevill, francesa adaptada al català per l'intel·ligent escriptor Geroni Moliné, de la que se'n tenen immillorables referències.

NOVEDADES

Per aquest dimarts estava anunciada l'inauguració de la temporada de zarçuela espanyola, amb una companyia notabilíssima en la qual hi formen com a director En Bergés i com a primer actor l'Anselm Fernández. Primeres senyores: Dionisia de la Hera i Carme Ramos.

Obra inaugural: *La Duquesa del Tabarin*.

Esperem que ens donguin la primera estrena per a parlar amb la deguda extensió d'aquesta companyia.

Tarda genuïnament britànica pel futbol; més aquí es pateix de molt de reuma i no es cas que per un partit s'hagi de ranquejar després una temporada. Aquestes deurien ésser les consideracions que es feu l'àrbitre en el partit «Europa»-«Júpiter» i vetllant per la salut pròpia i dels jugadors es decidí deixar-ho córrer per un altre dia.

Això tingué la virtut d'enfurismar a uns quants, més nosaltres creiem que estigué en lo just i que la pesseta d'entrada no equival a vinticinco pulmonies. Ademés, és possible arbitrar plovent sense un trist impermeable? El flamant Col·legi hauria de tenir-ne uns quants de preparats per a aitals cassos.

Aquests dos clubs que ens ocupen, tenen del nostre costat simpaties en la mateixa mesura: si l'un disposa de bons elements a l'altre no n'hi falten: si un hi porta uns quants centenars de pessetes versats, no és de menys l'altre. Estan pams a pams: ambdós tenen els mateixos mèrits per a entrar en el grup A: idèntics sacrificis morals i materials; més diumenge darrer, la victòria s'apuntalà fermament a favor dels blancs, degut a la molta pega que tingueren els altres.

Per això, nosaltres indiferents a ambdós, ens serà agradable tornar a presenciar aquest partit en més igualtat de condicions i aixís, prescindint de matïços, sabrem quin és el veritable vencedor del grupu segón.

On hi hagué festaça gran fou a Ribes; una aglomeració com mai i un nou èxit a afegir als molts dels «Centre Excursionista de Catalunya», entitat que per si sola ha fet més catalanistes que moltes campanyes polítiques. Enguany, contra tots els auguris, la neu, factor principal, no ha afavorit com devia les probes anunciades.

Ben mirat, no és estrany perquè tan gran estol de damiselles era capaç de fer fondre tota la neu que pogués haver-hi en els Pirineus. Inútil és dir que abundà l'alegria i la gatzara: tothom ha tornat content i satisfet. Nostra enhorabona.

STOP

Conflicte

La vandra catalana
(bugadera, en català)
és la bugadera nostra
que no entén el castellà.
Com que estar-se la vandra
al balcó, no és permès ¡no!!;
i la nostra, quan no renta,
sempre s'estava al balcó,
resulta que, pobre dona,
sense culpa... (és que és aixís!),
no més perquè és la vandra
s'ha d'estar tancada al pis.

PEPET DEL CARRIL

ESQUELLOTS

Fa alguns dies que la nostra Barcelona està completament pacificada.

No obstant i això, les ordres del Govern respecte a censura segueixen essent les mateixes.

Vivim als llims, tocant a llibertat de impremta. No sabem mai lo que'ns prohibiran, ni lo que'ns deixaran dir.

Nosaltres prou encarreguem articles i dibuixos, i xistos i caricatures, però al Palau del Governador manen i un hom no sap lo que passarà... Sinó que, optimistes de mena, creiem que una cosa o altra ha de passar, què dimoni!...

Tot sia per Catalunya i per les seves màximes llibertats.

Aixís se fa, sí, senyors.

Per unanimitat, els abogats del «Il·lustre Col·legi de Barcelona» han declarat com única llengua oficial la catalana.

Prenguin exemple les nombroses entitats de la nostra terra que encara es regeixen a la manera antiga.

Se fa més pàtria aixís, que portant els llacets de les quatre barres.

Havem tingut ocasió d'admirar l'esplèndit decorat que distingits artistes han confeccionat amb destí al primer ball de màscara «Aurigemma-Cañadó», que portarà per nom *Ball de la Pau* i es celebrarà en el teatre de «Novedades».

A la vista d'aquell bé de Déu de riquesa, i d'art, i de simbòlics atributs, pot assegurar-se que'l tal Ball de mascaretes serà cosa de gust i que la concurrència serà ben nombrosa i distingida.

A les portes del casal de l'«Orfeó Català» un hom s'atura i llegeix:

«Hoy, Jerusalem Libertada».

I un hom pensa: no encara. O si realment és deslliurada no deu ésser la nostra Jerusalem.

Don Alfons Sala i Arcova, de Terrassa, seria un mal pastisser. Quan menys el ram de *pasteleria* no s'ha fet per a ell.

Ara l'home volia *afavorir* a Catalunya arrançant les coses de manera que el Govern, . . . els «Hijos de Madrid» i fins la *Correspondencia Militar* quedessin contents.

Entorni-se'n a Terrassa, senyor Alfonsito; no veu que això és impossible?

M'entero dels telegrams provinents dels Estats Units.
Ple d'astorament ne veig un que diu:
«Con destino a Barcelona ha salido del puerto de Nueva Orleans el vapor *Cataluña* cargado de gran número de balas...»

Cristol!... Ja la ballem!...

Però acabo de llegir, i veig que tant el senyor Esteve com el general Aznar poden estar tranquils:

...cargado de gran número de balas... de algodón».

Enguany la festa de Sant Medí, s'ensopega el dilluns de Carnestoltes.

Per aquest motiu els il·lustres fatxendes de les Colles han determinat ajornar l'aplec a l'ermita, traslladant la festa al dilluns següent.

Aqueix pobre Sant Medí és un veritable víctima dels «Antics» i dels «Moderns», dels «Xatos» i dels «Nassos llargs».

Això no és un sant, això és un ninot que quatre bromistes el fan ballar com els hi dona la gana.

No hi ha dret, *Tivats!*

A tres mil·lions i mig de pessetes arriba l'estafa de la cèlebre *Mundeta*.

Davant del plet polític de casa nostra, aquest succés barceloní ha restat quasi eclipsat, a pesar de la seva importància.

Perquè no'm negaran que tres mil·lions i mig de pessetes són moltes pessetes.

Potser les necessàries perquè algun recalitrant centralista es decantés en favor de l'Autonomia de Catalunya.

LES CANÇONS DEL NOSTRE POBLE

IV

DONYA MARIA

N'hi ha una mare i filla
sentades en un banc;
la mare broda seda,
la filla broda estam.
En broda una camisa
per un estudiant;
mentres que la'n brodava
ja passa el seu galant.
La filla's posa a riure,
la mare a sospirar.
—Mare, la meva mare,
de què'n sospireu tant?
—Filla, la meva filla,
veig que t'enganyaran.
—Mare, la meva mare,
ja enganyadeta m'han.

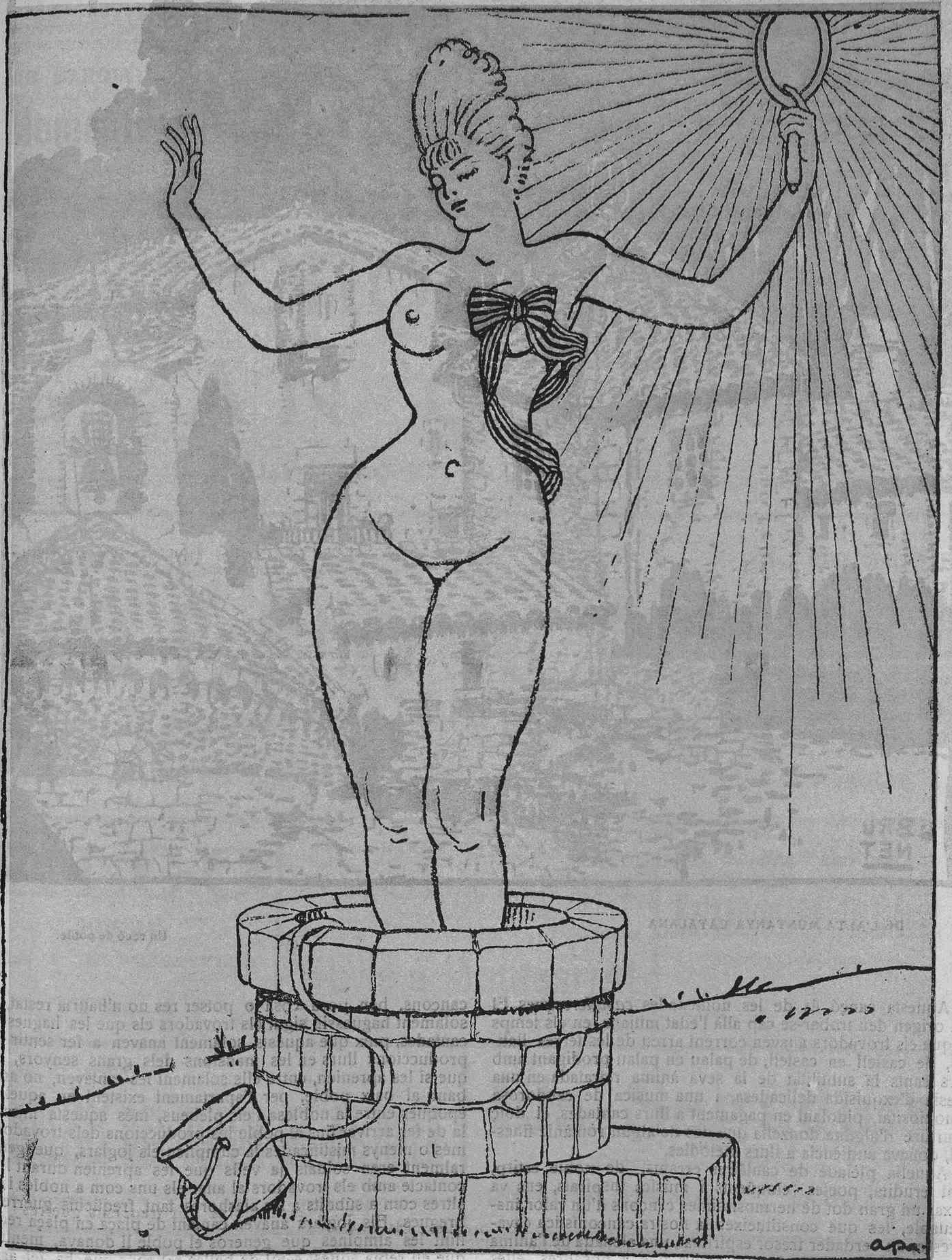
Al cap de los nou mesos
ne pariré un infant;
set anys el criarem,
la dida altres tants.
Set i set fan catorze,
l'infant ja'n serà gran,
li comprarem pistoles,
pistoles i punyal.
N'anirà per les places
matant i degollant;
venjant-ne la deshonra
que a sa mare van dar.
El rei dirà a la reina:
—De qui és aquest infant?
—Fill de Donya Maria
i també de Don Joan.

N'hi ha u-na ma - re i fi - lla sen - ta - des en un /banc . .

la ma - re bro - da se - da la fi - lla bro - da es - tam . .

La Veritat sortint del pou.

DE L'ALTA MUNTANYA CATALANA

Un recó de poble.

Aquesta cançó és de les nomenades *cavalleresques*. El seu origen deu trobar-se cap allà l'edat mitjana, en els temps en que els trovadors anaven corrent arreu de les terres llatines, de castell en castell, de palau en palau prodigant amb llurs cants la subtilitat de la seva ànima retratada en una poesia d'exquisida delicadesa, i una música de candorosa armoniositat, pidolant en pagament a llurs cantades el dolç somriure d'alguna donzella que des de algun romànic finestral, donava audiència a llurs melodies.

Aquella plèiade de cantaires errants, de noble estirp, gent erudita, poetes eloqüents i músics inspirats, ens va deixar un gran dot de hermosíssimes cançons d'un valor inapreuable, les que constitueixen la nostra cançonística cavalleresca, un verdader tresor espiritual, una alenada de l'ànima dels nostres avant-passats que arriba fins a nosaltres, elles poden ésser tingudes com una de les més preuades joies del patrimoni artístic de Catalunya. D'aquestes preuadíssimes

cançons, ben poca cosa o potser res no n'hauria restat, si solament haguessin sigut els trovadors els que les haguessin cantades, puix que aquests solament anaven a fer sentir les produccions llurs en les mansions dels grans senyors, els que si les aprenien, entre ells solament les cantaven, no arribant al baix poble, per l'apartament existent en aquelles èpoques entre la noblesa i els plebeus, més aquesta missió, la de fer arribar fins al poble les produccions dels trovadors, més o menys mistificades la complien els joglars, que generalment eren soldats ja vells que les aprenien durant llur contacte amb els trovadors al anar els uns com a nobles i els altres com a súbdits a les aleshores tant freqüents guerres i bregues. Els joglars anaven cantant de plaça en plaça recullint les almoines que generós el poble li donava, mentres que ell rebia aquest estol de belles cançons que ha fet arribar fins a nosaltres.

AMADRALT

NOVEDADES

PIO BAROJA

Momentum Catastrophicum

Un tomo

Ptas. 1'25

ABEL HERMANT

La Famosa Comedianta

Un tomo

Ptas. 3

Enrique Fajardo
(Fabián Vidal)

**CRÓNICAS DE LA
GRAN GUERRA**

Un tomo en 8.º, Pesetas 6

E. Montoriol

M. Balseiro

Guía Práctica del Telegrafista

Hughes - Duplee - Pérez - Santaló

Un tomo con 205 figuras

Pesetas 6

ALGO

POESIAS

de J. M.ª Bartrina

Ptas. 4

JOSEP BURGAS

SACRILEGI

OBRA GUINYOLESCA

Un tom

1 Pesseta

Nuvis a Montserrat

Un tom

SAINET

1 Pesseta

Santiago Rusiñol

Bataneros en Comandita

Sainet de costums finances

Un tom

Ptes. 1'25

FILIDOR

ANALISIS DEL JUEGO DE AJEDREZ

UN TOMO

PESETAS 3'50

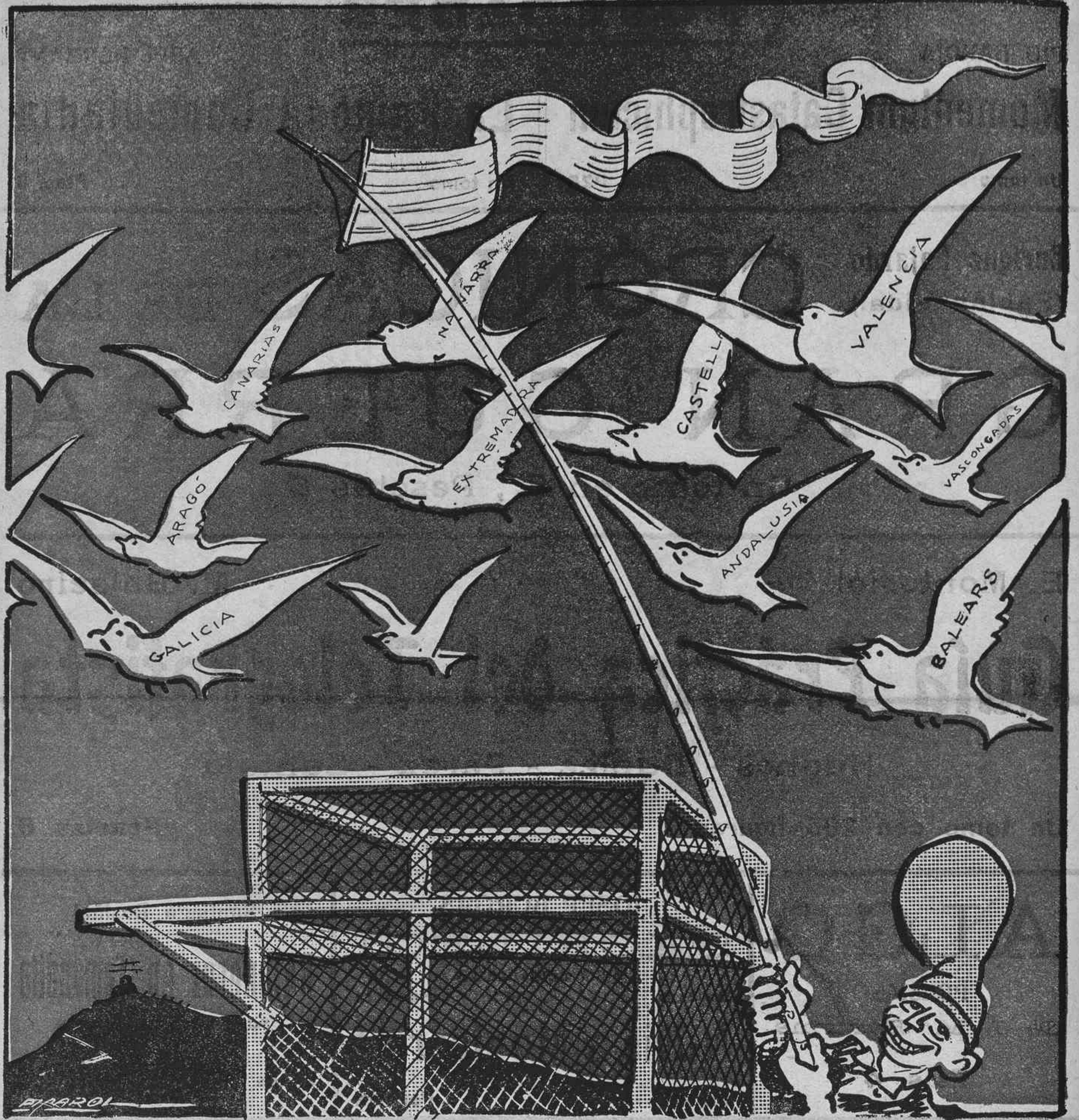
Els Segadors

Canço Popular Catalana

Lletra vella i lletra nova

PREU: 10 cts.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ELS COLOMS AUTONOMISTES

—Mireu, mireu amb quin amor van seguint la meva bandera